

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2018.G.21, 31 oktober 2018

Bladluizen in wintergranen Toestand 29-30 oktober 2018: Aanhoudend belangrijke tot zeer hoge aantastingen!

Op 29 en 30 oktober werden door het LCG voor de derde week op rij dit najaar bladluistellingen uitgevoerd.

De tellingen werden uitgevoerd in West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Limburg. De waarnemingen gebeurden op 14 percelen wintergerst en 5 percelen wintertarwe.

SAMENGEVAT: BLADLUIZEN IN WINTERGRANEN

De hoge bladluisdruk houdt aan. Op bijna de helft van de locaties breidde de aantasting nog verder uit. Er worden deze week opnieuw grote verschillen in bladluisdruk tussen de percelen wintergranen vastgesteld.

Het frissere en winderige weer zal een verdere uitbreiding mogelijk matigen.

Voor de wintergranen die niet (meer) beschermd zijn tegen het dwergvergelingsvirus/bladluizen blijft het nog steeds absoluut noodzakelijk alle percelen te controleren op de aanwezigheid van bladluizen. De weersomstandigheden en de toegankelijkheid van de percelen voor een eventuele insecticidebehandeling worden enkel moeilijker.

Op de 12 percelen **wintergerst** zonder insecticidebehandeling is gemiddeld 15,8% van de planten bezet met minstens één bladluis, gaande van 1,8 tot maar liefst 47% van de planten. Op één perceel na zitten alle percelen boven de 5%, en 2 op 3 percelen (= 67% van de percelen) boven de 10% (10% = de behandelingsdrempel volgens Arvalis Frankrijk).

Opgelet, op de percelen te Bottelare met de ergste aantasting vorige week (73 en 69% van de planten met minstens één bladluis) werd deze

week niet opnieuw geteld.

Gemiddeld werden 1 tot 2 luizen per plant waargenomen met uitschieters tot 21 luizen per plantje in Kermt. Op dit perceel breidde de aantasting afgelopen week bovendien ook uit van 9,3% (vorige week) tot maar liefst 47% van de planten bezet met minstens één bladluis deze week.

In Limburg werd op alle opgevolgde percelen een verdere uitbreiding vastgesteld.

Van de 11 percelen wintergerst die deze en vorige week werden geëvalueerd, nam de bladluisdruk deze week gemiddeld toe, van 10,6% vorige week naar 15,0% planten bezet met minstens één bladluis deze week. Op 6 percelen werd een verdere uitbreiding waargenomen en op 5 percelen een vermindering van de bladluisdruk.

Ook 4 percelen wintergerst met insecticidebehandeling werden geëvalueerd, 2 percelen met Argento zaaizaadbehandeling (zaai respectievelijk op 4 en 6 oktober) en 2 percelen met een bladluisbespuiting (bladluisbespuiting respectievelijk op 19 en 25 oktober). Op deze percelen kwamen er nagenoeg geen bladluizen voor; de bladluisdruk varieerde van 0% tot 0,5% van de planten bezet met minstens één bladluis en 1 perceel met 2,5%.

Op de 5 onbehandelde **wintertarwe**percelen, 4 in West-Vlaanderen en 1 in Limburg, varieert de aantasting van 0 tot 16,2% van de planten bezet met minstens één bladluis. Gemiddeld is 9,6% van de planten bezet met minstens één bladluis.

Bij drie van de vijf percelen zit de bladluisdruk boven de 10% (10% = de behandelingsdrempel volgens Arvalis, Frankrijk), de overige twee percelen zitten onder de 5%.

Op de 4 percelen wintertarwe die ook vorige week geëvalueerd werden, bleef de bladluisdruk deze week gemiddeld genomen ongeveer gelijk: 14% vorige week en 12% van de planten bezet met minstens één bladluis deze week. De aantasting breidde uit op 1 perceel, de druk bleef vergelijkbaar op 1 perceel en de druk verminderde op 2 percelen.

Op de meeste percelen wintergranen werden deze week **hoofdzakelijk ongevleugelde bladluizen** waargenomen.

WALLONIE

In Wallonië varieert de bladluisdruk in de onbehandelde wintergerst van 0% tot 14% van de planten bezet met minstens één bladluis. Op iets meer dan de helft van de onbehandelde wintergerstpercelen (4 op 7 percelen) is de bladluisdruk hoger dan 10%.

In de wintertarwe, gezaaid tussen 5 en 18 oktober, blijft de aantasting op alle opgevolgde percelen onder de 10% planten bezet met minstens één bladluis, gaande van 1 tot 8%. In de wintertarwe werd geen verdere uitbreiding waargenomen. (Bron: naar CADCO-Actualité-Céréales 30 octobre 2018)

Ook deze week stellen we vast dat de bezettingsgraad met bladluizen in het waarnemingsnetwerk in Wallonië veel lager ligt dan in het LCG-waarnemingsnetwerk in Vlaanderen.

Virulentietesten uitgevoerd in percelen in Wallonië tonen dat slechts een zeer beperkt aandeel van de bladluizen virulent is. De staalname is evenwel beperkt en de informatie omtrent de virulentiegraad geeft enkel een indicatie. (Bron: naar CADCO-Actualité-Céréales 30 octobre 2018)

In Vlaanderen werden momenteel geen virulentietesten uitgevoerd. Mogelijkerwijze kan de virulentiegraad verschillend (hoger) zijn in Vlaanderen dan in Wallonië!

WINTERGERST

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling (geen specifieke zaaizaadbehandeling en geen gewasbescherming)

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	29-30 oktober			22-23 oktober			15-16 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten bezet met minstens 1 bladluis	
Limburg									
Kermt	10 oktober	2 ^e -3 ^e blad	47,0%	2,2	1 ^e blad	9,3%	1	-	onbeschu ^t langs ma ⁱ s en gras
Koninksem	5 oktober	2 ^e -3 ^e blad	8,5%	1,4	2 ^e blad	4,3%	1	1,0%	onbeschu ^t , langs vanggewas
Mielen-boven-Aalst	26 september	begin uitstoeling	11,0%	1,5	4 ^e blad	1,3%	1	7,5%	onbeschu ^t , langs gras
Riemst	10 oktober	2 ^e -3 ^e blad	9,8%	1,8	2 ^e blad	4,5%	1,2	-	onbeschu ^t langs vanggewas, haagkant
Vlaams-Brabant									
Dilbeek	9 oktober	1 ^e blad	5,7%	1,4	1 ^e blad	12,0%	1,3	-	onbeschu ^t
Huldenberg	8 oktober	2 ^e blad	7,0%	-	1 ^e blad	12,2%	1,5	-	bosrijke omgeving
Huldenberg	10 oktober	1 ^e blad	24,0%	1,6	-	-	-	-	onbeschu ^t langs ma ⁱ s en gras
Kumtich	10 oktober	1 ^e -2 ^e blad	11,0%	1,3	1 ^e blad	5,5%	1	-	onbeschu ^t langs vanggewas en opslag van wintergerst
Tielt-Winge	3 oktober	2 ^e -3 ^e blad	14,0%	1,3	2 ^e blad	24,0%	1,3	-	langs ma ⁱ sstoppel en gele mosterd
Oost-Vlaanderen									
Bottelare	19 september	-	-	-	uitstoeling	69,0%	2,0	89,5%	onbeschu ^t , naast korrelma ⁱ sstoppel (geoogst tussen 16 en 22 oktober)
Bottelare	5 oktober	-	-	-	1 ^e blad	73,0%	2,1	50,0%	onbeschu ^t , naast korrelma ⁱ sstoppel (geoogst tussen 16 en 22 oktober)
Nieuwenhove	5 oktober	2 ^e blad	32,7%	0,6	1 ^e blad	16,3%	0,3	-	naast korrelma ⁱ s
West-Vlaanderen									
Zuid-Oostelijk gedeelte									
Helkijn	3 oktober	3 ^e blad	16,7%	1,5	2 ^e blad	22,7%	1,6	17,8%	deels beschu ^t , langs ma ⁱ sstoppel
Poperinge	11 oktober	1 ^e -2 ^e blad	1,8%	1	1 ^e blad	4,5%	1,4	5,8%	deels beschu ^t , langs gras en wintertarwe, in de buurt van ma ⁱ s (gedorsen op 22 oktober)

Meer dan 10% van de planten bezet met minstens één bladluis; dit is boven de behandelingsdrempel volgens Arvalis (Frankrijk)

WINTERGERST: percelen met Argento zaaizaadbehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	29-30 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Vlaams-Brabant					
Bierbeek	4 oktober	3 ^e blad	2,5%	2,2	beschu ^t : langs haag, gras, vanggewas
Haasrode	6 oktober	3 ^e blad	0%	0	onbeschu ^t , langs ma ⁱ s en gras

WINTERGERST: percelen met bladluisbespuiting

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	29-30 oktober			Bladluisbespuiting	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant		
Vlaams-Brabant						
Huldenberg (zelfde perceel als hierboven)	8 oktober	2 ^e blad	0,5%	-	19 oktober: Cytox 0,2 l/ha	bosrijke omgeving
West-Vlaanderen						
Zuid-Oostelijk gedeelte						
Poperinge (zelfde perceel als hierboven)	11 oktober	1 ^e -2 ^e blad	0,3%	1,0	25 oktober	deels beschu ^t , langs gras en wintertarwe, in de buurt van ma ⁱ s (gedorsen op 22 oktober)

WINTERTARWE

WINTERTARWE: percelen zonder insecticidebehandeling (geen specifieke zaaizaadbehandeling en geen gewasbescherming)

Waarnemingsplaats	Zaadatum	29-30 oktober			22-23 oktober			15-16 oktober	Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	% planten bezet met minstens 1 bladluis	
Limburg Piringen	17 oktober	1 ^e blad	0%	0	-	-	-	beschut langs maïsstoppeel en vanggewas	
West-Vlaanderen Zuid-Oostelijk gedeelte Otegem	3 oktober	3 ^e blad	16,2%	1,7	2 ^e blad	12,7%	1,3	9,3%	onbeschut, langs maïsstoppeel (geogst tussen 16 en 22 oktober)
Poperinge	10 oktober	2 ^e blad	12,9%	1,2	1 ^e blad	21,1%	1,5	-	deels beschut, langs maïsstoppeel
Regio kust Houtem	4 oktober	3 ^e blad	15,6%	1,3	2 ^e blad	18,7%	1,5	-	onbeschut
Gistel	13 oktober	1 ^e blad	3,1%	1,9	opkomst - 1 ^e blad	3,3%	2,2	-	onbeschut, langs suikerbieten

Meer dan 10% van de planten bezet met minstens één bladluis; dit is boven de behandelingsdrempel volgens Arvalis (Frankrijk)

1. Percelen wintergranen die niet beschermd zijn tegen het dwergvergelingsvirus/bladluizen

Voor de wintergranen die niet beschermd zijn tegen het dwergvergelingsvirus/bladluizen **BLIJFT HET NOG STEEDS ABSOLUUT NOODZAKELIJK ALLE PERCELEN TE CONTROLEREN OP DE AANWEZIGHEID VAN BLADLUIZEN.**

Bevorderlijke omstandigheden voor bladluisaantasting zijn:

- vroege zaai
- aanhoudend zacht weer
- beschut gelegen wintergraanpercelen
- aanwezigheid in de directe omgeving van grassen, Japanse haver als vanggewas en graanopslag
- nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden

2. Percelen wintergranen waar reeds een gewasbespuiting met een insecticide werd uitgevoerd

Op deze percelen dient de bladluisdruk opnieuw opgevolgd te worden wanneer de werkingsduur van de insecticidebespuiting naar zijn einde loopt. De toegelaten middelen zijn niet systemisch en bieden geen bescherming aan de nieuwe blaadjes gevormd na de behandeling, deze percelen kunnen opnieuw aangetast worden door bladluizen.

3. Rassen wintergerst tolerant ten aanzien van het dwergvergelingsvirus

De rassen wintergerst die tolerant zijn ten aanzien van het dwergvergelingsvirus (Rafaela, Domino, Novira, LG Zebra, Hirondeilla, ...) zijn beschermd ten aanzien van het dwergvergelingsvirus. (Bron: naar CADCO-Actualité-Céréales 30 octobre 2018)

4. Gewasbespuiting met insecticiden

a. Behandelingsdrempel

- **De behandelingsdrempel volgens Livre Blanc "Céréales" (Gembloux, België)** is verschillend naargelang het moment/tijdstip (Bron: Livre Blanc "Céréales" – september 2014, Université de Liège – Gembloux Agro-Bio Tech, België):
  - *in de herfst* wordt een bladluisbehandeling aanbevolen vanaf het moment dat **5%** van de planten bezet is met **virusdragende bladluizen**, m.a.w. 5 planten op 100 planten bezet met minstens één virusdragende bladluis.
  - *op het einde van de vluchten* (ten laatste half november) bij het ingaan van de winter ligt de behandelingsdrempel veel lager, namelijk vanaf het moment dat **1%** van de planten bezet is met **virusdragende bladluizen**, m.a.w. 1 plant op 100 planten bezet met minstens één virusdragende bladluis. Een "winter" impliceert een winter met voldoende winterse weersomstandigheden.
  - *op het einde van de winter* wordt een bladluisbehandeling aanbevolen **vanaf het ogenblik dat er levende bladluizen aanwezig zijn**, ongeacht hun aantal. Na de winter kan het vergelingsvirus namelijk zeer snel uitbreiden en leiden tot belangrijke schade, zelfs bij aanwezigheid van zeer weinig virulente bladluizen.

Opmerking: we weten niet hoeveel % van de bladluizen momenteel virusdragend is in Vlaanderen.

- **De behandelingsdrempel volgens Arvalis (Frankrijk)** adviseert de bladluizen onmiddellijk te behandelen van het ogenblik dat **10%** van de planten bezet is met minstens één bladluis. **Bij een lagere bezettingsgraad wordt er geadviseerd te behandelen wanneer de bladluizen meer dan 10 dagen aanwezig blijven wat ook het % aangetaste planten is** (Bron: Arvalis, Institut du végétal, Blé tendre d'hiver, Orge d'hiver, Variétés et interventions d'automne 2017-2018, Région Hauts-de-France).

In het LCG-waarnemingsnetwerk zaten deze week ongeveer twee derde van de percelen wintergranen (67% van de percelen wintergerst met zaai tussen 26 september en 11 oktober, en 60% van de percelen wintertarwe met zaai tussen 3 en 17 oktober) boven de 10% (wat de behandelingsdrempel volgens Arvalis Frankrijk is)!

Men dient echter behoedzaam te zijn met het feit dat vanaf de tweede helft van november de kans om een behandeling in goede omstandigheden uit te voeren doorgaans vermindert omwille van ongunstige weersomstandigheden en het moeilijk of niet toegankelijk worden van de percelen.

Laat je niet verrassen door een lange regenperiode waardoor de velden niet (meer) toegankelijk zijn.

b. Productkeuze

In de meeste gevallen wordt in de herfst voldoende resultaat bekomen met **pyrethroïden**. Pyrethroïden zijn evenwel minder werkzaam bij zacht en droog weer dan bij koudere en vochtiger weersomstandigheden.

Wanneer de behandeling uitgevoerd wordt bij zacht (17°C en meer) en droog weer, kan de **toevoeging van pirimicarb** de effectiviteit van de pyrethroïden verbeteren door de bladluizen ook via dampwerking te bestrijden.

(Bron: naar M. De Proft, Unité Protection des Plantes et Ecotoxicologie, CRA-W Gembloux).

Een overzicht van alle [insecticiden erkend voor de bestrijding van bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus](#) in wintergranen is raadpleegbaar op de LCG-website (www.lcg.be).

c. Behandelingsmodaliteiten (bij gebruik van insecticiden op basis van een pyrethroïde)

Pyrethroïden zijn contactinsecticiden, de insecticidebehandeling dient daarom dusdanig uitgevoerd te worden dat het insecticide in contact komt met de bladluizen. Een correcte spuittechniek en goede weersomstandigheden (onder andere windstil weer) zijn bijgevolg zeer belangrijk.

Wanneer de weersomstandigheden droog en zonnig zijn, is het belangrijk om:

- voldoende water te gebruiken
- niet te behandelen in perioden met felle zon; 's avonds of beter 's morgens vroeg behandelen

Info omtrent "[Bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus tijdens de herfst en het vroege voorjaar in wintergranen](#)" is raadpleegbaar op de LCG-website (www.lcg.be).

VOLGEND BERICHT: 7 november 2018

De LCG-Graanberichten worden per mail en per post verstuurd op datum van het bericht en kunnen tevens geraadpleegd worden op de LCG-website (www.lcg.be) vanaf deze datum.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Team Voorlichting

De LCG-waarschuwingsberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, te Gent en Leuven
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas
- Proefcentrum Herent/Provincie Vlaams-Brabant